

Remiss

Handläggare

Sofia Brockmark
Fiskeregleringsenheten
sofia.brockmark@havochvatten.se

Datum 2024-02-07

Dnr HaV 2024–000404

Enligt sändlistan

Remiss om ändrade fisketider för siklöja och bildande av fredningsområde i Garnsviken, Mälaren

Hantering

Havs- och vattenmyndigheten önskar ta del av era synpunkter på bifogat förslag till föreskrifter och konsekvensutredning. Förslaget gäller dels förändring av fredningstider för fiske med nät efter siklöja i hela Mälaren, dels införandet av ett nytt fredningsområde i Garnsviken (Mälaren) där allt fiske ska vara förbjudet mellan 1 april–15 juni.

Förslaget föreslås träda i kraft den 2024-04-01.

Remissvar ska ha inkommit till Havs- och vattenmyndigheten senast den 2024-03-08.

Havs- och vattenmyndigheten ser helst att svaret skickas med e-post till havochvatten@havochvatten.se i Wordformat. Ange ärendets diarienummer (HaV 2024–000404) i e-postmeddelandets ärendemening.

Havs- och vattenmyndigheten publicerar remissvar från myndigheter, företag och organisationer på sin webbsida. Remissvar från privatpersoner publiceras inte. Du hittar mer information om hur HaV behandlar dina personuppgifter i samband med remisshanteringen på [Havs- och vattenmyndighetens webbsida](#).

Eventuella frågor om förslaget kan ställas till Sofia Brockmark, telefon 010-698 65 81, email sofia.brockmark@havochvatten.se och Martin Rydgren, telefon 010-698 62 50, email martin.rydgren@havochvatten.se.

Denna remiss har beslutats av avdelningschefen Mats Svensson efter föredragning av utredaren Malin Setzer. I den slutliga handläggningen av ärendet har även enhetschefen Inger Dahlgren, utredaren Sofia Brockmark och verksjuristen Sofia Flack medverkat.

Mats Svensson

Sofia Brockmark

Bakgrund och syfte

Fredningstid för siklöja i Mälaren

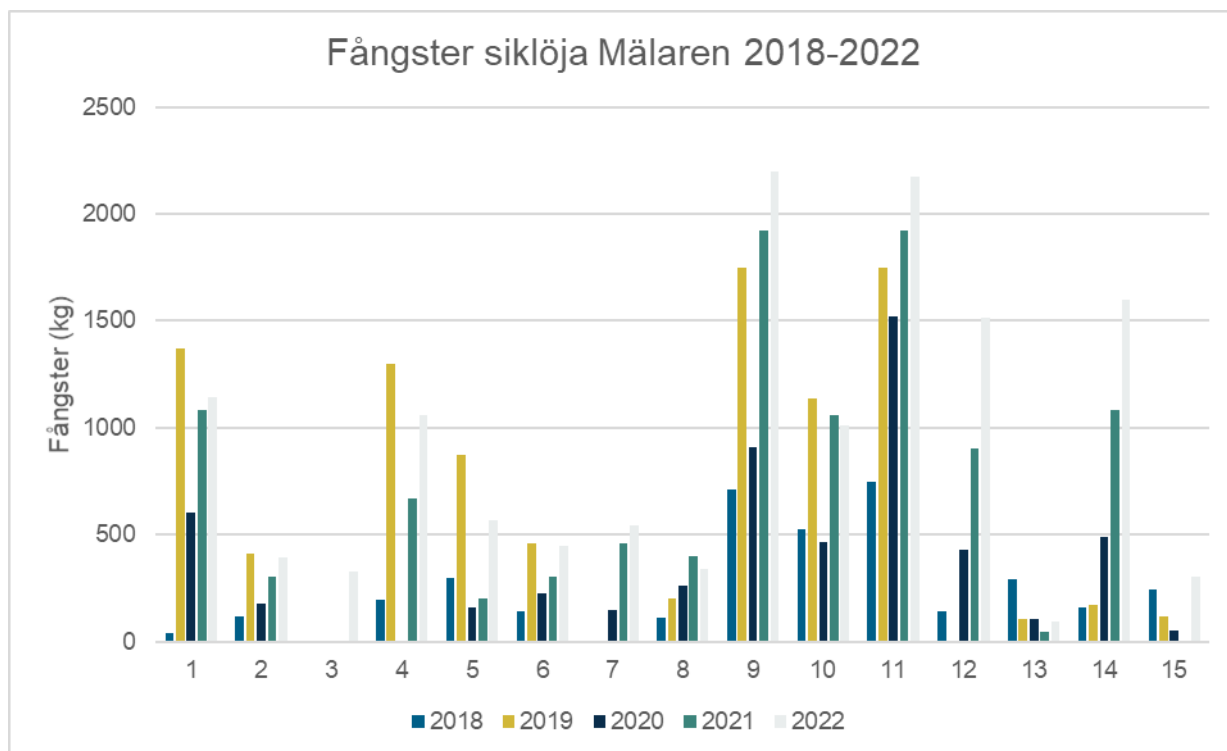
Yrkesfisket i Mälaren fiskar framförallt siklöja för dess rom. Fisket efter siklöja i Mälaren tillåts är idag tillåtet mellan 15 oktober och 15 november. Syftet med nuvarande regler är att begränsa fisket till tidsperioden innan själva leken då äggutvecklingen är som mest fördelaktig för vidare förädling.

Mälarens fiskareförbund inkom den 23 augusti 2018 med en skrivelse till Havs- och vattenmyndigheten med en önskan om ändrade regler och möjliggöra ett fiske efter siklöja i Mälaren under en längre period under hösten. Förbundet erfar att de varmare vattentemperaturerna i Mälaren medför att sikløjans lek har förskjutits till senare under hösten. Eftersom att fisket efter siklöja endast är tillåtet fram till den 15 november innebär det att fisket efter rom inte kan bedrivas alls eller bara till viss del under vissa år. Mälarens Fiskareförbund föreslår därför ett flexibelt startdatum för sikløjefisket med bibehållen totallängd av fiskeperioden. Istället för en fast period föreslår förbundet att varje yrkesfiskare ska rapportera in ett startdatum till Havs- och vattenmyndighetens centrum för fiskerikontroll (FMC) och att 30 dagars fiske därefter ska vara gällande. Förslaget gör att fisket efter siklöja anpassas till ett förändrat klimat samtidigt som fångster av siklöja som inte gått in i lek samt att bifångsterna av mört och abborre minskas.

Länsstyrelsen Stockholm har efter begäran från Havs- och vattenmyndigheten tillstyrkt Mälarens fiskareförbund förslag i en skrivelse till Havs- och vattenmyndigheten den 5 september 2018. Förslaget tillstyrks även av övriga länsstyrelser runt Mälaren (Länsstyrelserna i Södermanland, Västmanland och Uppsala).

Fångster av siklöja

I Mälaren finns det totalt 34 fiskare med personlig yrkesfiskelicens, där ca 15 fiskar siklöja frekvent (figur 1). Två yrkesfiskare fångar i medelvärde under de senast fem åren mer än 1 ton siklöja per år, fem yrkesfiskare fångar mellan 0,5–1 ton siklöja per år och åtta yrkesfiskare fångar mindre än 0,5 ton siklöja per år. Utöver de 15 yrkesfiskare som fiskar siklöja frekvent är det sex yrkesfiskare som inrapporterat mindre än 50 kg siklöja i medel under de senaste fem åren. Totalt har fångsterna av siklöja i medel varit 8,6 ton per år (tabell 1). Det huvudsakliga fisket sker under oktober-november och under sommartid (juni-augusti) är yrkesfisket efter siklöja mycket litet. Statistik för fritidsfisket efter siklöja är bristfällig och det går inte att få ut någon information från den årliga nationella enkäten, men enligt yrkesfisket själva är fritidsfisket efter siklöja i Mälaren försumbart.

Figur 1. Inrapporterade fångster (kg) av siklöja under 2018–2022 för 15 yrkesfiskare i Mälaren.

Tabell 1. Inrapporterade fångster (kg) av siklöja mellan åren 2010–2022 för månaderna juni, juli, augusti, oktober och november.

	Juni	Juli	Augusti	Okt	Nov	Totalt juni-nov
2010	31	16	0	451	336,5	834,5
2011	19	231	194	2932	2274	5650
2012	45	137	0	4231	4308	8721
2013	102	106	0	3232	3006	6446
2014	149	177	0	2170	3610	6106
2015	6	27	0	1230	2178	3441
2016	9	109	44	1707	1726	3595
2017	6	75	0	2778	4183	7042
2018	0	26	39	1258	2064	3387
2019	9	61	61	5393	4306	9830
2020	14	113	48	1882	3410	5467
2021	6	0	14	4115	6203	1 0338
2022	0	81	0	7225	6578	1 3884
	396	1159	400	3 8604	4 4182,5	8 4741,5

Tabell 2. Andel (%) av inrapporterade fångster (kg) av siklöja mellan åren 2010–2022 för månaderna juni, juli, augusti, oktober och november.

Andel (%) av total fångst 2010–2022	År	Juni	Juli	Augusti	Okt	Nov
1	2010	4	2	0	54	40
7	2011	0	4	3	52	40

10	2012	1	2	0	49	49
8	2013	2	2	0	50	47
7	2014	2	3	0	36	59
4	2015	0	1	0	36	63
4	2016	0	3	1	47	48
8	2017	0	1	0	39	59
4	2018	0	1	1	37	61
12	2019	0	1	1	55	44
6	2020	0	2	1	34	62
12	2021	0	0	0	40	60
16	2022	0	1	0	52	47

Status för siklöjan

Siklöjebeståndet i Mälaren har enligt SLU Aqua senaste bedömning fått statusen "sannolikt inom biologiska säkra gränser" (Fiskbarometern 2023). Bedömningen baseras dels på fiskeriberoende data från 2022 som visar små landningar i yrkesfisket och ingen trend. Individer lever till hög ålder med spridning över åldersklasser, stabilt bestånd i fiskeriberoende data, återkommande måttlig/stark rekrytering, minskande dödlighet (data 2012–2016) samt liten habitatvolym för ettårig och äldre siklöja under temperaturstratifierad period (juli-oktober).

Havs- och vattenmyndighetens bedömning

Det av Mälarens fiskareförbund föreslagna alternativet med flexibelt startdatum för siklöjefisket på hösten bedöms medföra en stor administrativ börda för berörda aktörer. För att tillgodose fiskets behov utan att negativt påverka siklöjebeståndet är en utökning av fisketiden ett alternativ. I dialog med yrkesfisket har en utökning av fisketiden efter siklöja föreslagits. Eftersom Mälaren består av olika bassänger och djupzoner varierar temperaturerna och effekterna av klimatförändringar, som till exempel förändrat lekbeteende, i olika delar av sjön. I vissa områden där det är grundare blir effekterna större än i de östra delarna av sjön som har djupare partier. Med en längre tillåten fisketid kan yrkesfisket anpassa sitt, fiske i olika delar av sjön efter den årsvariation som uppkommer som en effekt av klimatförändringarna.

Ny föreslagen fisketid för siklöjefisket är 9 oktober-22 november vilket innebär att fredningstiden föreslås ändras till att gälla fr.o.m. 1 september t.o.m. 8 oktober samt fr.o.m. 23 november t.o.m.15 juni. Syftet med siklöjefisket är att kunna sälja siklöjerom och yrkesfisket fiskar efter arten när romproduktionen är optimal under cirka tre veckors tid. Restprodukten som blir kvar efter kramning har idag inget användningsområde utöver som föda till minkproduktionen. Havs- och vattenmyndigheten bedömer därmed att risken för ett för högt fisketryck om tiden för siklöjefisket utökas är låg. En längre fiskeperiod innebär större flexibilitet i fisket och kan därmed optimeras till den tid där äggutvecklingen är som mest fördelaktig för vidare beredning.

Eftersom fångsterna av siklöja under sommarmånaderna är små i jämförelse med höstfisket finns i dagsläget inget behov att begränsa det fisket och därmed förslås fisketiden för siklöja vara oförändrad 16 juni-31 augusti. Om fisketrycket bedöms bli för högt i framtiden som en effekt av utökat användningsområde för restprodukten eller annat så får en ny översyn göras där fredningstiderna för siklöja ses över.

Sammantaget föreslås att fredningstiden för fiske efter siklöja med nät ändras så att det blir tillåtet att fiska mellan 9 oktober–22 november.

Garnsviken

I Garnsviken har det under lång tid uppmärksammats ett behov av någon form av inskränkning i fisket för att skydda asp och gös under lek. Första skrivelsen inkom till Fiskeriverket 2010 från Länsstyrelsen i Stockholm. Men då fanns det inte heltäckande kunskap om fiskarter i området, fiskerättsägarförhållanden och det var inte heller klarlagt om det fanns stöd hos alla berörda aktörer.

Provfisken har genomförts i området för att öka kunskapsunderlaget och under 2021 fick Sportfiskarna i uppdrag att utreda fiskerättsägarförhållandena i det aktuella området. I uppdraget ingick att inhämta synpunkter avseende införandet av ett fredningsområde med totalt fiskeförbud 1 april–15 juni i Garnsviken. I ett yttrande från Sportfiskarna till Länsstyrelsen Stockholm den 2 september 2021 framgår att de lokala intressena och fiskerättsägarna önskar föreslagen fredning och att det finns biologiska motiv till en fredning. Den 23 januari 2023 tillstyrkte Länsstyrelsen i Stockholm att Garnsviken avsätts som fredningsområde med totalt fiskeförbud under 1 april–15 juni. Det har kontinuerlig inkommit rapporter om omfattande tjuvfiske med nätläggning från flera delar av området men mycket koncentrerat omkring sundet. Det har gjorts en del insatser för att få bukt med tjuvfisket. I Sportfiskarnas utredning framkommer även att det lagliga fisket kan utgöra ett problem för lekvandrande fiskar. Inget yrkesfiske sker i området.

Fiskarter i Garnsviken

Garnsviken är en långsmal vik som är belägen i nordöstra delen av Mälaren i Sigtuna kommun. Viken har ett maximalt djup på ca 4,5 meter men stora delar av viken är mellan 1,5–2 meter djup. Området är utpekade som ekologiskt särskilt känsligt område (ESKO).

Provfisken har påvisat att området fungerar som uppväxtområde för braxen, björkna, gös och asp. Även faren har fångats vid provfisken. Det finns även muntliga rapporter om ål som vandrat till Alasjön via Garnsviken. Lövstaån utgör största vattendrag som mynnar i Garnsviken och källflödet finns i sjön Valloxen i Knivsta kommun. Övre delarna av Garnsviken, tillsammans med Alasjön, ingår i ett fågelskyddsområde med tillträdesförbud 15 april–30 juni. Därmed finns redan befintliga begränsningar för fisket i denna del av viken.

Asplek konstaterades för första gången i Lövstaån under elfiske 2018. Aspen måste passera sundet i södra delen av Garnsviken vid Färjestadsbron för att nå Lövstaån. Sundet utgör en ca sex meter bred flaskhals för uppvandrande fisk. Aspen är fredad i alla Mälarens tillrinnande vattendrag under lekperioden (1 april–31 maj) men det är fortfarande tillåtet att fiska asp i Garnsviken.

Havs- och vattenmyndighetens bedömning

Ett fredningsområde i Garnsviken med totalt fiskeförbud 1 april–15 juni kommer tillgodose de önskemål som finns i området och förslaget anses vara förankrat med berörda fiskerättsägare i området. Asp tillhör de arter som är särskilt skyddsvärda och fredning under tiden för lek i Garnsviken ger ett skydd under en känslig period.

Havs- och vattenmyndighetens föreslagna föreskriftsändringar med motivering

Föreskrifter som berörs

Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena

Bemyndigande

Havs- och vattenmyndigheten har bemyndigande att meddela föreskrifter enligt 2 kap. 7 § och 6 kap. 8 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

Ikraftträdande

Föreskrifterna föreslås träda i kraft den 2024-04-01

2 kap. 30§

Rubrik - Fredningstid

<i>Nuvarande lydelse:</i>	<i>Föreslagen lydelse:</i>
Fiske i Mälaren med nät efter siklöja är förbjudet dels fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 14 oktober, dels fr.o.m. den 16 november t.o.m. den 15 juni.	Fiske i Mälaren med nät efter siklöja är förbjudet dels fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 8 oktober, dels fr.o.m. den 23 november t.o.m. den 15 juni.

Motivering

Yrkesfiskets fiske efter siklöja sker under en tre veckors period under hösten. Förslagen förändring av fredningstiden medför att det ges större möjligheter att anpassa fisket efter siklöja utifrån de årsvariationer som uppstår som en effekt av klimatförändringarna (primärt förändrad lektid och variationer i äggutveckling. Havs- och vattenmyndigheten anser att fisketrycket inte kommer öka avsevärt med föreslagen förändring.

Föreslagen förändring av fisketiden för siklöja blir mer likvärdig den fredningstid som finns i Vänern där siklöjan har samma beståndstatus.

Det anses inte finnas behov av att inskränka fisket som sker under sommarhalvåret då fångsterna i dagsläget nästan är obefintliga både från yrkesfisket och fritidsfisket.

2 kap. 30 a §

<i>Föreslagen lydelse:</i>
Det är förbjudet att fiska i fredningsområdet Garnsviken fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 15 juni. Fredningsområdet Garnsviken utgörs av vattenområdet innanför punkterna 1 och 2 upp till Lövstaåns utlopp i Garnsviken vid punkt 3.

<i>Föreslagen lydelse:</i>			
Pkt	Lat. N	Long. O	Anmärkning
1	59 37,148	17 44,027	Udde på västra kusten (Sigtuna) söder om Färjestabron
2	59 36,981	17 44,431	Kaninholmen på östra kusten söder om Färjestabron
3	59 39,744	17 43,769	Lövstaåns utlopp i Garnsviken

Motivering

Paragrafen är ny. I Garnsviken har det under lång tid uppmärksammats ett behov av någon form av inskränkning i fisket för att skydda vissa arter under vandring, lek och uppväxt. Ett bildande av ett fredningsområde i Garnsviken under 1 april–15 juni för att primärt skydda asp och gös (men även andra arter) som använder Garnsviken som lek och uppväxtområde anses uppfylla de behov av skydd som finns. Det avses läggas in en karta över området i bilaga till föreskriften (FIFS 2004:37).

Bilagor:

Bilaga 1: Konsekvensutredning

Bilaga 2: Karta

Bilaga 3: Sändlista